

Oponentský posudek na diplomovou práci Eleonore Raynal-Pečený

„The Intersection of “Good” Clothes and Slow Fashion from the Perspective of Students of the Faculty of Humanities of Charles University“

Navazující magisterský obor Sociální a kulturní ekologie

Práce studentky Raynal-Pečený je věnována tématu spotřeby se zaměřením na módu a oděvní průmysl. Téma je nesmírně důležité vzhledem k tomu, jakou roli hraje módní industrie v rámci znečišťování životního prostředí a jakou mírou přispívá ke klimatické změně. Autorka jasně stanoví cíle studie a zdůvodňuje zvolenou metodologii. Podle mého názoru by mohl metodologický základ být více propracovaný ve smyslu jasnějšího vysvětlení vymezení vzorku, ale oceňuji velikost vzorku, která v rámci diplomové práce mi přijde dostačující. Co ale považuji za nevýhodu, která se do obsahu práce pak propisuje, je autorčina snaha zahrnout co nejvíce témat (a samozřejmě se všechna tato témata zdají být relevantní) – tak, například, by bylo možné upustit od tématu genderu ve spotřebě, což by podle mého názoru neuškodilo celkové konceptualizaci práce.

Celkově je práce dobře napsána a dobře se čte. Někde se autorka pouští do detailního popisu výzkumného postupu nebo analytických zápletek, což se pak projevuje i v délce práce (přes 100 stránek), která mě jako čtenářku ze začátku vyděsila. Práce je strukturována do dvou hlavních sekcí – teoretické a empirické, což odpovídá klasické struktuře závěrečné práce na této úrovni, chybí mi však lepší propojenost analýzy představené v druhé části s literaturou shrnutou v první části. Autorka se o to sice snaží v kapitole Summary and Discussion, ale podle mého názoru by analýze prospělo, kdyby byla rovnou situována a propojována s deklarovaným teoretickým ukotvením. Některé analytické teze se opakují na více místech, což je dáno takto designovanou strukturou práce. Myslím si však, že by práci obecně prospěla větší koncentrovanost a stručnost. Pečlivost autorky při zpracování textu je ale bezpochyby pozoruhodná.

Hlavními výzkumnými otázkami, které jsou stanoveny v úvodu práce, jsou „Co znamená dobré oblečení pro mladé studující FHS UK?“ a „Jak je jejich pojetí dobrého oblečení vztaženo k principům pomalé módy?“. Studentce se daří na tyto otázky v průběhu práce odpovědět. Tato zkoumaná „dobrost“ oblečení je však v autorčiným podání příliš konstantní. Ve svém článku o dobrém rajčeti Heuts a Mol (2013) ukazují, že to, že je něco dobré, je výsledkem určité situovanosti a sociomateriálního vyjednávání, např. praktik péče. Autorka práce péči ve své analýze zmiňuje, ale nejde do tohoto aspektu hlouběji, kde by ale mohla potenciálně sledovat, jak tato péče o kousky oblečení je zjednává jako dobré, a tedy hodné této péče. Za přínos práce považuji to, že je studie realizována v prostředí FHS a tedy zkoumá, jak se

„FHSácký habitus“ propisuje do postojů a názorů respondenstva. Tento zmíněný habitus je však v rámci práci příliš generalizován – FHSáctvo určitě není souborem jedinců s naprosto totožnými postoji jak z hlediska spotřeby, tak z hlediska vztahu k otázkám klimatické krize. Určitě by zde neuškodilo větší propojení se socio-vědní literaturou, která by autorce pomohla více nuancovat vliv (vysokoškolského) prostředí na formování konzumních přesvědčení. Na konci mi chyběla i větší propracovanost toho, jak mohou být výsledky výzkumu aplikovány v praxi, protože se autorka na několika místech zmiňuje, že by její výzkum mohl přispět „k přechodu k pomalé módě“ (str. 102).

Zvláštní pozornost autorka věnuje pojetím rychlé a pomalé módy. Zatímco rychlá móda je v práci líčena jako konzumní zlo, pomalá móda je do určité míry stavěna na piedestal. Tato konceptualizace bezpochyby má své opodstatnění, myslím si však, že by tento dualismus měl být víc problematizován z hlediska případných nerovností, které může způsobovat (např. ti, co nakupují slow fashion, vnímají nakupování ve fast fashion řetězcích jako nezodpovědné chování). Moje kritika tedy směřuje k absenci kritiky obou těchto pojetí z hlediska vytváření hierarchií, antagonismu, responsabilizace spotřebitele apod.

Co se použité literatury týče, vnímám ji jako dostačující a odpovídající. Tématu spotřeby je věnována řada socio-vědních studií a autorka práce s nimi pečlivě pracuje a svůj výzkum situuje v rámci (primárně sociologické) odborné literatury věnované jak spotřebě obecně, tak i se zaměřením na oblečení. Kromě odborné literatury autorka pracuje i se statistickými údaji, což považuji za velkou výhodu. Autorka řádně cituje použité zdroje a její práce s literaturou podle mého názoru je v souladu s pravidly akademického psaní. Po formální stránce – až na drobné překlepy a chyby – nemám žádné zásadní námítky.

CELKOVÉ HODNOCENÍ:

Práce studentky Raynal-Pečený hodnotím jako velmi dobrou. Oceňuji její vysokou míru výzkumné sebereflexe, pečlivost při psaní textu, jasnou strukturu práce a dobře propracovaný teoretický základ. Tento základ však existuje trochu odděleně od empirických zjištění – propojení těchto dvou světů je věnováno jen 5 stránek (pokud to formálně omezím na kapitulu Summary and Discussion), zatímco samotná empirická část má přes 30 stran. Co se týče rozsahu práce, myslím si, že by mohla být na některých místech stručnější a nezabíhat do až tak velkých detailů (např. popis metodologického postupu bezpochyby považuji za pozoruhodný, ale pro účely diplomové práce by mohl být kratší). Z hlediska přístupu k tématu mi v práci chyběl kritický pohled na teorie a koncepty, s nimiž autorka pracuje (např. rozdělení na fast a slow fashion).

Na základě výše uvedených důvodů práci doporučuji k obhajobě a navrhuji k diskusi následující otázky:

- 1) Jak mohou být popsána výzkumná zjištění využita v praxi?
- 2) Lze v odpovědích respondenstva sledovat souvislost mezi jejich vztahem ke spotřebě oblečení, módě a udržitelnému chování a předměty, které si ve studiu volí?
- 3) Co je pro Vás ono „dobré oblečení“?

Navrhované známkové hodnocení: velmi dobře.

Navrhované bodové hodnocení: 11 až 13 bodů.

V Praze 11. 6. 2024

Mgr. et Mgr. Varvara Borisova